

Közép-európai acte gratuit

FEUILLETON - LXIV. évfolyam, 39. szám, 2020. szeptember 25.

A történelem keretezi Kosztolányi Dezső *Édes Annáját* is. Az első fejezet a Kommün végét, a záró fejezet az új rendszer megszilárdulását idézi. Mintha a közép-európai regény nem tudna megszólalni a történelmi determinizmus felidézése nélkül. Innét tekintve Márai regényében az *acte gratuit* kizárólag az öncélú lopásokra, a tárgyak feleslegességének deklarálására szolgál. Ami a regényben lényeges, az mind megvilágosodik, a kérdésekre választ kapunk. Kosztolányinál egészen más a helyzet. Édes Anna tette, a Vizy házaspár meggyilkolása tipikus *acte gratuit*, vagyis nehezen (vagy sohasem) megérthető és megmagyarázható cselekedet. Váratlan gesztus, amely többféle magyarázatot is kap a per folyamán. A történetmondó az utolsó előtti fejezetben végigveszi a megközelítéseket, a házbeli lakók és cselédek, a házmesterék, Édes Anna apja és mostohája magyarázatait. Egyet emel ki a maga eszközeivel, Moviszter, az öreg orvos humanista értelmezését.